

Тютюн О.В.

*студентка 2-го курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В ДЕЯКИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Нині з кожним днем все більшої актуальності набувають теоретичні та практичні напрацювання щодо запровадження в Україні основ діяльності судових та правоохоронних органів європейського зразка. Безперечно, важливим етапом у процесі становлення і розвитку адвокатури в Україні є вивчення особливостей зарубіжного досвіду. Оскільки, це зароджує світові моделі у розвитку адвокатської діяльності.

Зазначимо, що адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом. Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність [2].

Адвокатура – це інститут суспільства або професійна спільнота осіб, що ґрунтується на принципах незалежності, корпоративності і самоврядування.

Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура [1].

У Конституції України не окреслюється правовий статус адвокатури, але можна дійти висновку, що даний інститут можна віднести до правової системи нашої держави. При цьому ми не можемо віднести адвокатуру до жодної з гілок влади, які визначені у Конституції, вона займає проміжне місце між державою і суб'єктами права. Ця прогалина у законодавстві змушує науковців вносити корективи до чинного законодавства, щоб не допустити занепаду або руйнування даного інституту.

Причинами для здійснення таких нововведень став позитивний досвід розвинених зарубіжних держав, які на власному прикладі демонструють успішність у діяльності адвокатури. Розглянемо особливості організації та діяльності адвокатури у таких європейських країнах як Англія і Франція.

В Англії відсутній будь-який єдиний закон або нормативний акт щодо адвокатури та принципів її побудови. Історія розвитку адвокатури як і інших інститутів англійського права формувалась протягом століть і зараз функціонує на досить розпливчатому ґрунті королівських хартій, окремих парламентських актів, урядових постанов, правил, прийнятих керівними органами адвокатських організацій, судових рішень, традицій та звичаїв.

По-перше, відмінною рисою англійської адвокатури є історично сформований поділ практикуючих правозахисників на дві групи -

соліситорів та баристерів. Найбільш важливі обов'язки соліситорів: суворо дотримуватися етичних норм, які регулюють широкий аспект його взаємин із клієнтом, судом, баристерами, органами влади, зберігати професійну таємницю тощо.

Всі баристери поділяються на дві групи (чи ранги): «королівські радники» та «молодші» баристери. Королівських радників призначає королева за рекомендацією лорда-канцлера. Вони ведуть складні справи та надають спеціальні поради. Бути одночасно соліситором та баристером не можна, і хоча перехід із однієї категорії у іншу не заборонений, членство в соліситорах і баристерах фактично є довічним.

По-друге, в англійській адвокатурі склалася ієрархія різних категорій адвокатів. Найбільш престижне місце, на вершині корпорації, займають Генеральний аторней і Генеральний соліситор. Раніше вони займалися приватною адвокатською практикою, мали найбільші доходи порівняно з іншими категоріями адвокатів, входили до парламенту [3].

У судовому процесі лідерами були коронні адвокати, вони мали одного або декількох молодих адвокатів, які їм допомагали протягом усього процесу. Замикав ієрархію адвокатів звичайний баристер. У судовому засіданні він самостійний і незалежний, але якщо в процесі є коронний адвокат, то він – його помічник.

Враховуючи вищесказане, можна дійти висновку, що функції англійської адвокатури незрівнянно ширші порівняно з адвокатурами континентальної Європи. Адвокат виступає не тільки як захисник чи представник інтересів громадян у суді, прокурорських або слідчих органах, адвокат часто виступає як обвинувач у кримінальних справах від імені держави та приватних осіб, адвокати призначаються на посади суддів, міністрів, поєднують функції нотаріуса і адвоката.

Щодо сучасної адвокатури Франції, то вона переживає період свого реформування при збереженні багатих традицій минулого.

Першого січня 1992 року набрали чинності поправки до Основного французького закону про статус адвокатів № 71-1130 від 31 грудня 1990 року, мета яких реформувати деякі судові та інші юридичні професії.

У першу чергу, згідно французького законодавства, адвокатом могла стати особа, яка відповідала таким вимогам:

- 1) наявність французького громадянства (іноземець міг стати адвокатом, якщо він перебував у французькому громадянстві понад 5 років),
- 2) наявність вищої юридичної освіти та диплома магістра права і наявність документа про здатність виконувати адвокатські обов'язки.

Наприклад, у Франції жінок не допускали до вивчення юридичних наук. Про прийняття жінок в адвокатуру навіть мови не могло бути. Тільки після прийняття закону про допущення жінок до адвокатської присяги – відношення до жінок, які хотіли займатися юриспруденцією, поліпшилося.

А в 1900 році дозволили жінкам займатися адвокатською діяльністю на рівних правах з чоловіками [3].

Крім того, існує така посада, як правовий радник. Він може представляти сторону в суді, виступати у суді, а також надавати поза судом правову допомогу. Існування правових радників сьогодні не становить істотної конкуренції адвокатурі. Кількість адвокатів різко зростає, нині у Франції близько 38 000 адвокатів. Вони об'єднані у 181 палату адвокатів. Очолює палату декан, який обирається таємним голосуванням членів палати строком на два роки. До компетенції Ради належить управління різними галузями діяльності палати. На національному рівні адвокатура Франції представлена Радою палат адвокатів, яка обирається за двоступеневою виборчою схемою в кількості 60 осіб [4].

Адвокат має право на мантию своєї професії. Він наділений свободою висловлення, імунітетом від безпідставних обвинувачень у вчиненні злочину, діфамачії. Адвокат відповідає за дії, пов'язані з використанням професійного обов'язку [5].

Крім того, адвокат має право на гонорари, розмір яких залежить від взаємної згоди з клієнтом. Також він зобов'язаний дотримуватися професійної таємниці, що є одночасно правом і обов'язком. Він не обмежений у листуванні з клієнтом, навіть з тим, що перебуває під вартою. Адвокату забороняється розголошувати загальну професійну таємницю, таємницю слідства, відомості, одержані від клієнта. Він не може бути радником, представником чи захисником більше як одного клієнта в одній справі. Він зобов'язаний дотримуватися гідного способу життя. При непорядковому ставленні до своїх клієнтів він підлягає цивільно-правовій відповідальності, а при вчиненні злочину - кримінальній відповідальності.

Отже, адвокат відповідає за дії, пов'язані з виконанням професійного обов'язку. Йдеться насамперед про цивільно-правову відповідальність, підстави для якої виникають як за межами процесу, так і у його рамках.

Таким чином, у Англії і Франції досягнуто високого рівня розвитку органів адвокатського самоврядування. До того ж система правового регулювання організації та діяльності адвокатури у них відпрацьована детально, що є суттєвим показником її фундаментальності. Здійснено це завдяки конструктивній співпраці між державою та органами адвокатури щодо впровадження міжнародних принципів у внутрішнє законодавство. Такий зарубіжний досвід є важливим для розвитку адвокатського самоврядування та вирішення теоретичних і практичних проблем у сфері адвокатської діяльності в Україні. Саме такі нововведення можуть значно покращити адвокатську діяльність в нашій державі, однак впроваджуючи певні зміни потрібно зважати на те, що законодавство Англії, Франції та України дещо відрізняється, ось тому ми не можемо прямо імплементувати норми їхнього законодавства, щоб не завдати шкоди адвокатській системі, а лише з урахуванням певних змін, удосконалити її.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, С. 141.
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013 р., № 27, стор. 1438, стаття 282.
3. Муратова Н. Г., Муратова Н. Д. Сучасність правових поглядів Анатолія Федоровича Коні. URL: <https://cutt.ly/dgdUuee>.
4. Гловацький І. Ю. Адвокатура зарубіжних країн. Англія. Німеччина. Франція : навч.-практ. посіб. К. : Атіка, 2007. 588 с.
5. Молдован А. В., Тилик Т. М. Адвокатура України : навч. посіб. К. : Алерта, 2013. 256 с.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Курганський Олександр Валерійович**

Хмарський М.О.

студент 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ ПЕРЕД КЛІЄНТОМ В УКРАЇНІ ТА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Відповідно до статті 35 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» існують такі види дисциплінарних стягнень, які застосовуються до адвоката: попередження, зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року, для адвокатів України – позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України, а для адвокатів іноземних держав – виключення з Єдиного реєстру адвокатів України [1].

В законодавстві України детально регламентована процедура притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, проте відсутнія регламентація відповідальності адвоката перед клієнтом, більше того в п. 14. ч 1. ст 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено, що «забороняється притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката (особу, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю) або погрожувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно